

Tas Latweefchu lauschu draugs.

1837. 18. Merz.

11ta lappa.

Gauna sinna.

Is Pehterburges. Kreemu semneeku awihses stahsta: Pehterburges gubernenti pa to muischu, kas tam walstis-teefaskungam Beresin peederr, dsihwojohst Kreemu semneeks Zimosei Zwanow ar wahrdu, tas sawu ahboku dahrsu jau 8 woi 10 gaddus til prahtigi apkohpj, ka winsch nu jau daschâ gaddâ 300 lihds 500 rubtus par saweem ahboteem, kirscheem un pluhmehm dabbu. Winsch pats sawu prezzi wedd us pilssehtu un tur to pahrdewis, no schahs naudas neween wiffas sawas dohschanas nomakfa un daschu leetu, kas waijaga, fagahda, bet fewischki arri labbu teesu labbibas un milku eepirk, no kurreem winnam arween til leels pulks saberts flehti, ka winsch pehrnâ gaddâ, kad tannis mallâs zitteem semneekeem maifes sahze peetrubht, 150 puhrus labbibas scheem nabbageem warreja isdallihst un teem, kad winnu jantaja, zif us preekschu par to buhschoht ja-makfa, wehl atbildeja: "Schinnî dahrgâ laikâ naudas no jums jau ne praftischu; sinetteet, brahli, schoreis drohschâ prahtâ no tahs fwehtibas, kas man no manna dahrsina atlehze, un ja Deews ruddenî juhfu laukus apfwehtih, tad man to gan warreseet ardoht; bet luhdsami, tad arri nahzeet, apluhkojeet mannu dahrsu, skattait, kahdi brangi manni kohzini stahw, un gahjuschi us mahjahm, fagahdajeet few arri tahdus; es labpraht jums mahzischu, kas ween ja-darra." — Winna leelskungs, to dabbus sinnaht, tohti preezajahs un winnam par to gohda-prahtu, ar fo saweem brahsteem badda laikâ bija palihdsejis, pa wiffu gaddu atlaide darbus un dohschanas.

* Sudraba rubels mans leezineeks!

Kristibas dsehre pee M.... muischas fainneeka. Sanahze dauds gohda-kandis. Wezzi nosehdahs pee galda un runnaja par dahrgeem laikeem un par leelahm dohschanahm; mahtes aukleja sawus behrnus; musikanti spehleja; jauni kandis danzoja istabas widdû. Galda gallâ bij nomettufchees kahrtu-spehleji, un dausija galdu, ka klandseja ween. — Eenahf Zohms, puifs, isaudsis kâ needra, usskattahs us dantscheem, — ne patihl danzoht; usskattahs us kahrtahm, to winna firds kahro. Eedserr labbu glahsi, un eet tur starpâ. — "Zif tew naudas, Zohm?" waija Behrtuls, sinnadams, ka retti kahdu grassi pee winna atraddih. — "Kas tew behdas par mannu naudu!" — fakka Zohms — "man nau-

das deewsgan. D... frohgâ nupatt esmu winnejis. "Iswell no feschas labbu fajuu sifkas Kreewu naudas, usleek us telleji. "Woi ta naw nauda? — Dohd' fahrtas schurp, redsesim, kam ta buhs." —

Pa to brighdi eenahjis wezss gohdawihrs, wisseem labbi pasihstams; nofeh-schahs pee galda un skattahs, kâ jauneki fahrtas spehle, dohmadams: "Kad es jauns biju, tad jaunekteem ne bij wiff walka, tã fawu naudu tehreht." —

Zohms bij paspehlejis. "Woi wehl irr?" prassa Behrtuls. — "Kã tad naw," falka Zohms, un iswell no ohtras feschas pilnu fajuu fudrabu rublu. "Woi ta naw nauda?" — "Ne sinn woi riktiga!" atbild Behrtuls, un rubli panehmis pasfattahs pee fwezses. "Tas pats tã, kã no dselses iskalts." — Wezzais arri pee-leekahs klah, nemm rubli rohkã, skattahs weenu pussi, ohtru; falka: "Riktigs gan, bet naw pilnigs, laikam uggunt isdedsis."

Mahjã brauzohht, wezzais dohma pee sewi: "Kur Zohman ta nauda nahkusi; laikam kahdam peena-wihram nosadsis. Bet ne dsird ne ko. — Pehz kahdu laizinu stahsta laudis: "Rubbens nokauts, irr atrasts appalsch skuijahm stehpts. Bruggumeistera teefa jau apraudsijusi, un Rubbena brahls pasinnis fawu brahli. (Rubbens bij Schihdu-fohpmannis, kas pa to widdu daudskahrt ar fawu brahli staigaja andeledams ar sawahm prezzehm). Nu wezzam schaujahs prahtã: "Zohms to darrijis!" — bet ne drihst isteikt, tapehz ka parahdischanas naw.

Pa-eet wehl kahds laizinsch, dsird, ka Zohms aisbehdsis, pa mescheem dsihwo. Nu wezzais sah kluftinam weenam ohtram runnah, ka schim nemeeriga firds, jo winsch sinnoht, ka Zohms Rubbeni nokahwis. Rubbena brahls dabdu tahdu wallo-du drusku dsirdeht, nahk un prassa, kã winsch to sinnoht. "Parahdischanas gan naw," — falka wezzais, — "bet, kad Zohms rohkã, tad aizinajeet manni, redsesim, kã buhs."

Pehz ne zif deenahm nahk atkal Rubbena brahls ar grahmatu no leela kunga, ka wezzam jaetohht us muischu, jo Zohms effohht rohkã. Aiseet us muischu; leelskungs aizina fawã kambari, aistaisa durwis, un prassa, ka deht winsch dohmajohht, ka Zohms Rubbeni nokahwis. Wezzais stahsta tã un tã. Leelskungs tuhliht wehle Zohmu kluzzi likt un fargus peelikt klah, ka ne dabdu ar neweenu runnah. Sanahk teefneefchi muischã, falka, lai Zohmu weddoht preekschã. Wezzais no-eet lihds us D... frohga, kur Zohms zeetumã, un fargeem peekohdina: "Weddeet wiinu tã, ka ne dabdu ne kur no zetta noschkeebtees;" — pats stahw preeksch frohga durwim un skattahs; — reds, ka Zohms arween wairak us krummu-pussi dohdahs. — Muischã ismekle pehdigu luppattu, ne atrohn ne weenu grass; pats leedsahs, ka neneeka ne sinnoht; effohht tapehz behdsis, ka nekruhshus zelloht. Wezzais arri noet, reds, ka teefneefcheem prahts schaubahs, ne sinn, ko darriht. Falka wezzais us fargeem: "Rapehz juhs kahweht wiinam noschkeebtees no zetta? — Cesim, mellesim, warw buht atraddisim kahdu leezibu." Set pa tahm pehdahm, kur Zohms gahjis; atrohn krummõs z fudraba rublus. Pats pirmais, ko uszell, tã kã no dselses iskalts. "Reds! tas mans leezineeks!" falka wezzais. "Pehdigu reisi, kad Rubbens mannã mahjã bij, tad winsch man scho rubli rahdija, un fazzija, ka ne effohht pilnigs, tapehz ka

uggunt isdedsis. Meflejeet tahtak, juhs wehl atraddiseet wehrdinu ar trim pekkahm, un wezzu-wezzu ohrti, ja naw isdewis.“ — Nu teefas usnehme to ismekleschanu, un us gallu atradde neween Rubbena prezzes meschâ eeraktas, bet arridsan to wehrdinu ar trim pekkahm un to wezzu-wezzu ohrti! Scheem trim leezineekeem Tohms ne warreja pretti stahweht; istreize wissu leecu, kâ winsch Rubbeni nokahwis, un no teefahm nosohdihis usnehme seemas-zekku us Siberi.

Wai teem, kas dsilki gribb applehptees no ta Runga, un sawu padohmu paflehpt, ir kurre darbi tumfibâ noteek, un tee sakka: "Kas muhs reds? un kas pasihst muhs?" (Es. 29, 15.) Deews atrohd ikurreu pehz winna zekku. (Zjab. 34, 11.) Un itt kâ tee nopelni bijuschi, tapatt winsch atmakfahs, — bahrsibu saweem prettineekeem, bet schehlastibu teem, kas us winna zekku staiga:“

.....r.

• Tahs ihfas sinnaß par muhsu pafauli jeb semmi Otais gabbals.

Muhsu pafauli jeb semme irr appala kâ bumba jeb bohsele, bet tomehr tã, ka tee abbi galli jeb poli drusku plakkani. Tapehz arri ta strihpa, ko dohmãß zaur semmes widdu no weena galla us ohrtu welf, un ko par semmes-afsi nosauz, drusku ihfaka, ne kâ ta strihpa, ko welf zaur semmi tur, kur ekwatoris jeb semmes wehders. — Arri muhsu pafauli jeb semme naw ta lihdsena, kâ weena nodreijata bumba. Tur irr klajumi un meschi, kalni un pakalni un leijas, un daschi kalni tohti augsti. Atrohd kalnus, kas wairak, ne kâ juhdsu, kad zaur teem widdu zauri strihpu us augschu welf, augsti irr. Bet tomehr warr fazziht, ka ta appala kâ bumba; jo tee galla plakkanumi, un tee kalni, kaut arri augsti, prett semmes leeluma mas ko isdarra. — Wirß muhsu pafauli irr semmes un juhßas, un tã ka tahß semmes kohpã weenu dalku un juhßas kohpã diwi dalkas no wissas pafauli wirspuffes istaifa. — Appaksch wirepuffes, kas woi augliga woi neaugliga semme, atrohd swirgdi, mahlu un tad zeetu akmini, un tee augste kalni irr wissi no akmineem, kurri daschadi irr, zitti zeetaki, zitti mihsstaki. — Kas eeksch paschas semmes widdus, to ne sinnaß, jo ne weens tur bijis un to redsejis; bet, kâ tas nomannihis, eeksch semmes widdus waijag' leelam karstumam buht. Tas teescham teefa, ka weetahm eeksch semmes dsihws ugguns, jo kalnu irr, no kurreeem daschureisi ugguns ahrã nahk. Schohs par ugguns-kalneem warr nosaukt. Scheem kalneem irr plaschi un neismehrojami dsilki zaurumi, un no scheem zaurumeem tas ugguns ahrã nahk un prohti ar leelahm breeßmigahm leefmahm. Arri pelnus un isdedsinatus akminus tahdi kalni gaisã sweesch, un brihscham tahdã pulkã, ka tahdã rinkti apfahrt wifs gaisß tik pilns ar pelneem un isdedsinateem akmineem, kas semmẽ kriht, ka laudim, kas tur dsihwo, prohjam ja behg. Kahds brihnum' leels karstums tahdõß kalnõß, kad winneem eekschpuffe degg, un leefmas ahrã nahk, to no ta ihpaschi warr sinnaht, ka akmini tur eekschã iskuhst, un leelas werdofchas straumes, kas zits naw, kâ iskuffuschi akmini, ahrã gahschahß un no kalna semmẽ daschureis dauds juhdsu tahdu skreen, un leelu pohstu padarra. Kad kahds no tahdeem kalneem kluffu paleek un wairs ne degg, tad tahda straume atkal atdseest un atkal par zeetu akmini paleek. Tahdu kaufetu akmini, lai buhtu kad wehl naw, woi arri kad jau zeets palizzis par lawa (lassi: lahwa) fauz. — Daschãß

semmês arri atrocîd schè un tur lîhdsenâ semmê leelus un dsillus zaurunus, fur wer-
dôts uhdens stahwu dauds pehdu augsti ahâ schaujahs, un kad ahâ schahwahs, kah-
du ihfu laifu kâ stabs stahw, tad atkal sagahschahs un ispluhst, bet tad atkal no
jauna tahds pats uhdens-stabs zellahs. — Brihscham arri kahdâs mallâs semme
fahf brihnum trihzeht, un tad ta weetahm puschu plihst, un no tahdeem plihfeneem
arri daudsreis ugguns ahâ nahf, un pelni un afmini gaisâ tohp sweesti. Schè un tur
ta semme tad arri sagahschahs un tur dsittas un tohti plattas bedres paleek. Uhdens
tur fateff un tad eseri; woi arri semme patte no sewis us augfchu zellahs un tâ kalnus
tur pataisa, fur pirmak kalni ne bij. Kad semme, kas appakfch juhkas, jeb appakfch
kahda esera, tâ us augfchu zehlfusees, tad tur fallas paleek. Arri tas notizzis, ka
tur, fur tahda ugguns plohsfichana eekfch semmes un zaur to semmes trihzeschana,
dauds zilweku breefmigu gallu redseja, woi tâ, ka winnu ehkas pahr winneem sagah-
sahs, woi arri tâ, ka ar sawahm ehkahm semmê nogrimma un ar semmi tiffa apfegri.
Daschi leeli pilsehti tâ pohstâ ar tuhstoscheem eedsihwotajeem gabjuschi. Muhfu
semmê, paldees tam schehligam Deewam, tur wehl naw peedsihwohts, tâ kâ to ne
fur aplam ne peedsihwo, fur wairak aufstums, ne kâ karstums; bet fur karsta faule,
tur tas gan brihscham noteek. Salna gan daschureisi muhfu labbibu pohsta, un kad
tas notizzis, tad mehs behdajamees, bet leelakas behdas tur gan, fur semmes ugguns
tâ plohsahs, un semmes trihzeschana irr.g.

*Tras mihklas usminna: Siwis.

Sinna, jif naudas 16. Merz-mehn. deenâ 1837 eekfch Nihges maksaja
par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Subr. nauâ. Rb. R.	Par	Maksaja:	Subr. nauâ. Rb. R.
1	pohru rudfu, 116 mahrzinus smaggu	1 20	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 —	—	tabaka	— 65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 90	—	fweefta	1 90
—	ausu	— 70	—	dseltes	— 65
—	firnu	1 50	—	linnu, frohna	2 10
—	rupju rudfu = miltu	1 10	—	brakka	1 90
—	bihdeletu rudfu = miltu	1 50	—	fannepu	— 80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2 30	—	fchfichtu appinu	2 50
—	meeschu = putrainu	1 50	—	neshfichtu jeb prezzes appinu	1 60
—	eefala	1 10	—	muzzu filku, eglu muzzâ	6 50
—	linnu = sehklas	2 50	—	lasdu muzzâ	6 75
—	fannepu = sehklas	1 50	—	smalkas fahls	4 25
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls	4 50
barrotu	weherschu gaku, pa pohdu	1 —	—	wahri brandwihna, pussdegga	7 —
			—	diwdegga	8 75

Weenu subdraba rubli warreja dabbuht par 359½ kapeifeem warra naudas.

Brihw drifkeht. No juhrmallas-gubbernementu augstas walbichanas pusses:

Dr. C. E. Napier sky.